

Šilkverpis (*Bombyx mori*)

Ant nosies, visai ant nosies baigiamieji egzaminai, o atrodo, kad ničnieko nebežinai, nebeprisimeni, o gal kai kas iš viso praėjo pro šalį, neliko nė vienoje ausy, tiesiog lėkė ir pralėkė tau bežiopsant į rašalo dėmę, užtiškusią ant pratybų sąsiuvinio, – kokio dar rašalo, vaike, kokio rašalo? – prikeverzėjai mėlynu rašikliu nei šį, nei tą, mintims išvingiavus pro klasės langą, o dabar spokasai... Pasaulis pavirto į slibiną, o tu tokia menkutė, ką veikei visus tuos metus? Kur buvai? Kur tos visos teoremos ir dėsniai, ant kurių laikosi pasaulis?

Eglėja negraži, – ji pati tą žino. Niekas jai to nesakė, niekada apie tai su niekuo nekalbėjo, bet žino pati. Iš kažkur. Negraži, ir tiek.

Ji net nebando priešintis tam žinojimui, nemėgina kaip nors paneigti, nekyla jokių dėl to klausimų ar nepatogumų, visi su ja elgiasi gerai, ir namuose, ir mokykloje,

bet tas negražumas iš jos, tokios nedidukės mergaitės, niekuo per daug neišsiskiriančios, kartais išsiveržia ir ima badyti. Kas yra joje ne taip, iš kur tas negražumas, taip skaudžiai duriantis į pačią jautriausią vietą?

Jau kuris laikas ieško trūkumų veide. Kai tik namai ištuštėja ir ji lieka vienut viena, nusikabina nuo sienos ap-siblaususį veidrodį, į kurį tėvas žiūri skusdamasis barzdą, atremia jo kojelę į stalo viršų, prisilenkia prie pat stiklo ir tyrinėja veidą.

Jos antakiai platūs, tamsūs, lyg būtų specialiai pajuo-dinti. Išlinkę gražiu lankeliu virš akių, paryškina jų spal-vą, mėlyną. Rudas apgamas virš kairiojo antakio – lyg mažas trupinėlis, beveik nepastebimas, kaip ir palūpėje besislepiantis randelis, jeigu nežinai, kad ten jie turi būti. Eglija žino juos turinti ir negalvoja, kad tai yda ar koks didelis trūkumas, ne, bet iš kur jai žinoti, ką galvoja kiti, kai žiūri į jos veidą. Kad ir tas Mudis. Ima ir įsispokso į ją be jokios priežasties, ir dar nesuprasi, ar jis tikrai mato. Ji garantuotų, kad tada Mudis net negirdi, gal jį ištinka kokia amnezija... Kai taip nutinka, ji dažniausiai ištaiso tokią grimasą, į kurią nesinori niekam žiūrėti.

Stebėdama atvaizdą pakrutina lūpas, garsiai ištaria „ma, mū, mė, mi, mo“, visai taip pat, kaip per choro repe-ticijas, pakartoja dar kelis kartus, paskui lūpas suraukia, atkiša į priekį ir kaip gyvatė sušnypščia: „šššš“. Pasisu-kioja kairėn dešinėn, kad įvertintų nosį. Nepatinka tokia nosis, gal kiek per ilga, tad pirštu kilsteli ją iš apačios ir

nosies galiukas juokingai užsiriečia. Nepatinka ir tai. Išpučia žandus, bet jie ir taip putlūs, įsižiūri į akis.

Akys mėlynos, tokios kaip mamos ir tėvo, o jų akys gražios. Josios dešinės akies rainelėje yra rudas taškutis. Negi dėl to taškučio ir yra negraži? Eglėja prisimerkia, jokio mėlynumo nebematyti, nė to taškelio, tik juodos blakstienos sukruta, tada vėl išplečia akis ir įsistebeilija į jas.

Sutelkia dėmesį į vyzdžius. Tos juodos skylutės – lyg paslaptis, lyg jose kažkas slėptųsi ar ją iš ten sektų koks gaivalas, nematomas padaras. Kuo ilgiau spokso, tuo labiau įsitikina, kad ji, esanti šioje veidrodžio pusėje, yra visai ne ta, kurią mato stikle. Na taip, gal ir josios kopija, bet vis tiek esama kažko, ką turi atspindys, bet neturi ji.

Nuo minties, kad paskutiniai metai mokykloje, kūnu perbėga šiurpuliukai, jausmas, lyg stovėtų prie laužo, per kurį tuoj tuoj reikės šokti, ir ji nežino nei kur, nei kaip, nei kas laukia jos anapus. Bet peršokti neišvengiamai reikės, nesvarbu, kokio gražumo ar negražumo būtum. Ir jau visai nesvarbu, kokios jos akys, antakiai ar apgamas, ir kodėl visa tai ištinka vienu metu, daugybė rūpesčių vienu metu...

Kieme kažkas trinkteli, Eglėja skubiai kabina veidrodį ant vinies sienoje ir nebegalvoja nei apie akis, nei apie tai, kas bus.

*

Suknelė neapsakomai graži, Eglėjai iš pirmo žvilgsnio at-
rodo dieviška. Ji ką tik išimta iš celofaninio maišelio ir
išpakuota, su visomis gamintojo etiketėmis drykso per-
mesta per kėdės atkalnę. Ir Eglėjai užima kvapą, – tai pir-
mas toks puošnus drabužis, pirktas jai. Ji nedrąsiai glosto
audinį, baltą ir purų, nedrįsdama galvoti, kad juo vilkės,
jau greitai vilkės, o mama sako, kad reikia matuotis, nes
jeigu netiks, teks gražinti parduotuvei. Jeigu netiks...
Kaip gali netikti?

Drabužį ji ryte ryja akimis, tais vyzdžiais, kuriuose
kažkas slypi, stebi ją ir mato kur kas daugiau. Pamažėle
šilko suknelė ją apglėbia, o ji, sukinėdama galvą, vis veja
ir veja šilko siūlus, galiausiai susisuka į kokoną, ir tas ap-
sauginis dangalas ją slėps, kol ji užaugs ir taps suaugėle, ir
išskris naujas drugys...

*

– Tu pati gražiausia šiandien, Eglėja, pati gražiausia! Tu
man visada esi graži, bet šiandien...

Modestas sapalioja. Kartu mokėsi nuo pat pirmos
klasės, dalijosi pieštukais, nusirašinėjo užduotis vienas
nuo kito, svaidėsi sniego gniūžtėmis, krėtė vienas kitam
įvairiausias šunybes, o dabar jis veblena negirdėtas nesą-
mones. Niekas jai dar to nėra sakęs, kaip ir priešingai –
kad ji negraži. „Žinau, pati žinau, kokia esu, nereikia

man užkalbinėti dantų“, – Eglėja stačiokiškai širsta, bet to neparodo. Jai topteli, kad Mudis ją erzina, kalba tyčia, provokuoja, ko, ko jis pagaliau nori?

Apžiūrinėja save rūbinės veidrodyje, mato atvaizdą visai kitos Eglėjos, tik akys tokios pat mėlynos.

Iš delninuko išsiima šukas, braukia per plaukus, ir šios nuslysta jais beveik iki juosmens, pasukioja galvą kairėn dešinėn, veidrodyje žvilgsnis susitinka su Modesto žvilgsniu, susikryžiuoja ir nė vienas nepasitraukia, nenusileidžia.

Ko jis vis spokso ir spokso!

Modestas nebe tas, kokį ji pažinojo iki šios akimirkos. Buvo Mudis. Visada buvo tik Mudis. Toks ištįsėlis, atrodė, kad drovosi savo ūgio ir nežino, kur dėti rankas, tad jos tik karo šonuose, kartais ilgi ploni pirštai susigniaužia į kumštelį. Jeigu besistumdant pačiups už riešo, suspaus lyg spaustukais ir visaip raitysies, kol išsilaisvinsi. Dabar jau kitas, kitoks, Modestas. kažkas ėmė ir perkeitė ją, jį, gal ir visus kitus. Ir jokios baimės nėra akyse, jokios. Jei reikėtų, imtų ir šoktų per laužą, per ugnį, nertų upėn ar į ežerą, ar į patį dugną dugną.

Gal ji iš tikro graži? Tas žodis suskamba kiek kitaip. Eglėja dar pasistaipo prieš veidrodį, timpteli suknelės kraštą, gražiai išlygina susimetusių raukšlelę.

Nueidamas Mudis pešteli plaukų sruogą, krintančią ant veido, ji kresteli galvą ir nusišypso.

*

– Mudi, ar aš dar graži? – balsas vos girdimas, vos vos, sklinda nuo fotelio iš svetainės. Jeigu nežinotum, kad ten kas nors sėdi, sakytum, jog kambariulyje nieko nėra. Fotelyje pūpso mežginys, retkarčiais jis sukruta ir ką nors išitaria. Eglėja.

Modestas ją išgirsta trepsendamas virtuvėje, jo klausia išlavėjusi ir girdi net tai, ko Eglėja nepasako. Ruošia ryto kavą. Jai. Ir sau. Du puodelius. Kavos aparatas tuoj paleis garus, o tada jis kaip tikras barmenas paims padėklą su dviem rožiniais flamingais, timptelės nugarą, kad grakštesnis atrodytų, ir valso žingsneliu įsisuks į kambarį.

Valsas... Įaugęs į kraują valsas, vienintelis, neišnykstantis, nesibaigiantis, jį šoka net miegodamas. Valsas niekada nepralaimi – jis teikia vilties, voratinkliu nutįsta į ateitį, horizontas nutolsta iki neregimybės.

– Tu man visada buvai graži, ir dabar esi pati gražiausia, – Mudis atsako beveik taip pat, kaip anuomet, kai ji buvo pasipuošusi begalinio grožio suknele.

– Pašokim, Mudi, – Eglėja ištiesia rankas, plonas kaip paauglės, į jį, plaštakų viršus nusėtas pigmentinėmis dėmelėmis, pirštai laibi, pablizginti nagai.

Jis deda padėklą ant stiklinio stalelio ir padėklo rožiniai flamingai vienu ypu panardina kumpus snapus į garuojančią jųdviejų kavą.

– Viens, du, trys, viens, du trys, čia nieko nėra ypatingo, tik skaičiuok ritmą – viens, du, trys, viens, du, trys,

laikyk tvirtai ranką ant juosmens, viens, du, trys, viens, du, trys, galvą kilstelėk, galvą, elegancijos, daugiau elegancijos, viens, du, trys, vis tik gali išmokti, o taip spyriojaisi, matai, kaip paprasta...

– Užteks, Eglia, užteks, liaukis...

Viens, du, trys, viens, du, trys...

– Kodėl tavo pirštai virpa, Mudi?..

– Tu man pati gražiausia...

Viens, du, trys, viens, du, trys, viens, du, trys, viens, du, trys.

Vikšras prasigraužė kokone skylę, ir išskrido balkšvas drugys, kad pratęstų šilkverpių kartą.

Vyšnių skonis

Irmantas buvo laimingas: rytas nuostabus, dienos karštis dar neišplieskęs, o gaivus vėjas nuo jūros dar švelniai kedeno plaukus. „Į jūrą! Kuo greičiau į jūrą!“ – pirmoji mintis, išmetusi jį iš lovos. Jau mėgavosi tuo, kas jo laukė, jau įsijungė visi pojūčiai.

Tikroji laimės priežastis slėpėsi ne vėjyje ir ne jūroje. Viskas aplink buvo nublankę, nebeteikę jokios lemiamos reikšmės. Neperspektyvus darbas, atlyginimas, netenkinaš jo norų. Kiekgi dirbsi už grašius? Reikia savo verslą kurti, tik taip prasimuši pro tą asfaltą, išlįsi į šviesą, o darbar tik šiaip ne taip įsigytas „Volvo“, iš tiesų tai tik senas kledaras, bet visgi „Volvo“, tvarkingas, dar metus kitus bus galima ir pavažinėti... Buto nuomos kainos, kasdien kylančios, et, vieni niekai, viskas laikina, tik šiandien, o ryt ar poryt jau bus kitaip, juk bus kitaip, Irmantai, po galais, tu nukvaišėli, juk niekas nestovi vietoje, viskas keičiasi, keičiasi, keičiasi...

O ir meilės reikalai! Koks žmogus be meilės gyvena, visiems reikia meilės, mylėti, būti mylimiems, žiūrėkit, kiek daug gamtoje meilės, žiūrėkit!

Jo kūnas dainavo. Švytėjo iš vidaus, skleidė melodiją. Akys, sielos vartai, liudijo tą patį. Tai nutikdavo taip re-tai, gal dar nė karto šitaip.

Užsivilkęs berankovius marškinėlius, šokte įšokęs į va-sarines trumpkelnes, įsispyrė į basutes, persimetė per petį medžiaginį krepšį su paplūdimio reikmenimis ir poteko-mis nubildėjo laiptais žemyn, peršokdamas po du laipte-lius iš karto.

Irmantas laukė nesulaukė tos dienos, kai jiedu su Iveta galės sėsti į traukinį, paskui į lėktuvą ir skristi skristi į patį pasaulio kraštą, į Bahamų salyną. Ivetai dar nesakė, tegul bus staigmena, jie ir draugauja dar palyginti neilgai – vos trejetą mėnesių, bet kodėl neparodžius savo gerus ketini-mus, juk jis jau ne piemuo, ir diplomuotas, ir dirbantis.

Ta diena dar ne šiandien, bet mėgautis būsima kelione netrukdo. Netrukdo net tai, kad taupė, kiek įmanydamas, kad sukauptų reikiamą sumą, juk jau suaugęs vyras – tėvų nebeprašysi, viskas *ok, ok, ok...*

Iveta dar studijuoja, nepatikės, garbės žodis, nepati-kės tokia dovana.

Jis beveik pasiruošęs kelionei: ramiai, neskubėda-mas pasiskiepijo nuo vidurių šiltinės, stabligės, difteri-jos, nuo visko, kuo galėtų apsirgti būdamas tolimame krašte. Sutiktų skiepytis nuo bet ko, kad tik kelionė ne-

žlugtų. Laukė nesulaukė tos dienos, lenkė po vieną pirštus, štai, štai.

Bilietų dar nepirko, bet skrydį jau numatė, jau kalbėjo su kelionių agentūra. Viskas bus kaip reikiant.

„Ryga–Londonas–Orlandas–Nasau“ skambėjo galvoje kaip muzika, o Rojaus sala vaizdavosi kaip minkštas rožinis patalas, kaip gyvenimo pradžia, ne, ką ten pradžia, – siekiamybių siekiamybė. Jiedu, Iveta ir Irmantas.

O toje saloje, Irmanto galvoje ji šmėžavo tik rožine spalva, jis pasipirš savo mergaitei, lieknutei kaip nendrė, rugiagėlių akimis, tik ten tinkamiausia vieta, nes kitur neatitiktų to, ką jis jautė širdyje. Tik ten.

Sustojo autobusų stotelėje – jis sulauks autobuso, kuris perveš per visą miestą į tolimąjį pakraštį, kur jūra – ranka pasiekti. Laukti ilgai netenka, ir jis, dailus vyrukas, šviesgarbanis, lengvu sportiniu žingsniu šokteli pro atsidariusias duris į autobusą, pasižymi keleivio kortelę ir čia pat klesteli į sėdynę, įrengtą ant paaukštinimo.

Nuo sėdynės matėsi visas autobuso salonas. Kaip tyčia, autobusas buvo naujutėlaitis, kvėpėjo citrusiniais vaisiais, sėdynių švelniai melsvi atlošai priminė jūrą. Visi keleiviai sėdėjo, visiems užteko vietos, įlipdavo ir išlipdavo tvarkingai.

Irmantui atrodė, kad jau dabar jis esąs kažkur kitur, tik ne savam mieste. Vidų užliejo palaima, taip viskas gražu.